

Eduskunnan hallintovaliokunnalle
HE 124/2025 vp

Lausunto hallituksen esityksestä sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaksi lainsäädännöksi

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt Postilta kirjallista lausuntoa koskien hallituksen esitystä sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuudesta viranomaistoiminnassa. Posti Group Oyj kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta.

Postin keskeisimmät huomiot hallituksen esityksestä

- Posti pitää esitysluonnoksen yritysvaikutusten arviointia puutteellisenä ja esitysluonnoksen tuottavuushyötyjä yliarvioituina. Nopein digitalisaatio- ja tuottavuuskehitys mahdollistetaan ottamalla yksityiset digipostipalvelut samanaikaisesti julkisen sektorin kanssa mukaan sähköisten tiedoksiantojen toimittamiseen.
- Digipostipalveluita tarjoavat yritykset ovat jo investoineet merkittävästi palveluiden kehittämiseen, tietoturvaan ja asiakaskokemukseen. Epäselvä siirtymävaihe ja DVV:lle muodostuva yksinoikeus voivat vaarantaa näiden investointien kannattavuuden ja heikentää yksityisten yritysten toimintaedellytyksiä.
- Hallitusohjelmassa on linjattu, että valtio kunnioittaa reilun kilpailun vaatimuksia ja varmistaa, ettei se toiminnallaan syrjäytä yksityistä omistajuutta. Posti katsoo, että tämän periaatteen tulee ohjata myös digitaalisen viranomaisviestinnän sääntelyn kehitystä.

Hallituksen esityksen mukaan Suomi.fi-tunnistusta käyttävälle täysi-ikäiselle henkilölle luotaisiin automaattisesti Suomi.fi-viestit-tili 12.1.2026 lähtien, mikäli henkilöllä ei sitä olisi vielä käytössä. Muutoksen myötä viranomaisten tiedoksianto tapahtuisi jatkossa ensisijaisesti Suomi.fi-viestien kautta. Henkilö voisi kuitenkin omasta ilmoituksestaan lopettaa Suomi.fi-viestien käytön ja siirtyä paperitiedoksiantojen vastaanottamiseen.

Yhteiskunnan uudistamisen ministerityöryhmä linjasi lokakuussa 2025, että viranomaisten sähköiset tiedoksiannot voidaan jatkossa lukea myös käyttäjän valitsemassa yksityisessä digipostipalvelussa. Lakiesityksessä ehdotettujen muutosten lisäksi valmisteilla onkin toimeenpano- ja lainsäädäntöhanke, jossa valtion ylläpitämän Suomi.fi-viestien rinnalle tuodaan hyödynnettäväksi myös yksityiset digipostipalvelut vuoden 2026 aikana. ja tämä tahtotila on tuotu esiin myös hallituksen esityksessä.

Posti pitää myönteisenä, että hallituksen esityksessä on tunnistettu mahdollisuus hyödyntää myös yksityisiä digipostipalveluja viranomaisten tiedonantomenettelyssä. Tämä on tärkeä askel kohti monikanavaista ja kilpailulle avointa digitaalista viestintäympäristöä. Posti on kuitenkin edelleen huolissaan siitä, että yksityisten palveluntarjoajien mukaanpääsy olisi mahdollista vasta siirtymävaiheen jälkeen, jonka kesto on jäänyt avoimeksi. Tämä luo epävarmuutta jo olemassa oleville markkinoille ja heikentää kilpailuneutraaliteettia. Kaksivaiheinen eteneminen luo valtiolle väliaikaisen monopolin ja vääristää kilpailua. **Posti katsoo, että julkisen ja yksityisten toimijoiden tasapuolisten lähtökohtien turvaamiseksi mahdollisuus yksityisten digipostipalvelujen käyttöön viranomaisviestinnässä tulee toteuttaa heti alusta alkaen.**

Hallituksen esityksen mukaan viranomaiset eivät merkittävässä määrin ole käyttäneet yksityisiä digipostipalveluja tiedoksiantomenettelyssään, minkä takia ehdotettavilla muutoksilla ei arvioida olevan merkittäviä muutoksia yksityisiin digipostipalveluja tarjoaviin yrityksiin. Posti pitää tätä arviota harhaanjohtavana. Yksityiset digipostipalvelut, kuten Postin OmaPosti, ovat jo nyt merkittävässä roolissa kansalaisten arjessa ja viestinnässä. Moni julkisen sektorin toimija hyödyntää OmaPosti-palvelua viestinvälityskanavanaan, mikä osoittaa, että yksityisillä palveluilla on jo olemassa oleva asema viranomaisviestinnän ekosysteemissä. Yksityisillä digipostipalveluilla on potentiaalia ja valmiuksia tukea viranomaisviestinnän digitalisointumista laajasti ja tehokkaasti.

Monipuolinen palveluvalikoima on kansalaisten etu

Posti korostaa, että kansalaisten näkökulmasta siirtyminen ensisijaisesti digitaaliseen viranomaisviestintään on merkittävä muutos, eikä ole varmaa, että tieto muutoksesta tavoittaa kaikki kansalaiset ajoissa ja ymmärrettävästi. Tämä voi vaarantaa yksilöiden perusoikeuksien toteutumisen, erityisesti niiden osalta, jotka eivät aktiivisesti käytä digitaalisia palveluja tai joilla on rajalliset digitaidot. Kaksivaiheinen eteneminen, jossa kansalaisille luodaan ensin valtion Suomi.fi -tili ja jatkossa kansalaiset voivat valita uudestaan digipostilaatikon valtion ja yksityisen palvelun välillä, aiheuttaa varmasti kansalaisissa sekavuutta. OmaPostin kaltaisten, jo vakiintuneiden ja Suomi.fi:tä laajemmin käytössä olevien kanavien hyödyntäminen alusta alkaen samanaikaisesti auttaisi varmistamaan, että viranomaisviestinnän digitalisaatio etenee hallitusti, tavoittaa kansalaiset mahdollisimman kattavasti ja tukee digitaalista siirtymää ilman, että kukaan jää tiedon ulkopuolelle.

Kansalaisille on keskeistä saada tärkeät viestinsä suosimaansa palveluun eri sektorien lähettäjiltä. Kaikilla henkilöillä on nykyisin mahdollisuus halutessaan ottaa käyttöönsä Suomi.fi-viestit ja vastaanottaa tiedoksiantoja sähköisesti. Postin näkemyksen mukaan se, että Suomi.fi-viestien käyttöönotto tapahtuisi viranomaisen aloitteesta ja automaattisesti, ei paranna kansalaisten yhdenvertaista pääsyä viranomaisten viesteihin. Henkilö voi myös palata halutessaan takaisin paperikirjeiden vastaanottajaksi, mutta tukipalvelulain 8 e § mukainen viestinvälitys-palvelutilin sulkupyyntö on voimassa vain kuusi kuukautta. Mielestämme esityksessä ei perustella riittävästi sitä, miksi nykyinen tapa kehottaa vapaaehtoiseen sähköisten viestien käyttöön ei ole sääntelyn näkökulmasta riittävä, tai miksi kansalaisen toive vastaanottaa tiedoksiannot postitse olisi voimassa vain hyvin lyhyen ajan. **Käyttäjillä tulee jatkossakin säilyä valinnanvapaus käyttämänsä palvelun ja viestintätavan suhteen.**

Avoimen ja tasapuolisen kilpailun turvaamiseksi Posti pitää tärkeänä, että **yksityisiä digipostipalveluita valvova viranomainen on muu kuin Digi- ja väestötietovirasto (DVV)**, joka itse toimii Suomi.fi-viestit-palvelun tarjoajana. Valvontavastuun keskittäminen palveluntarjoajalle itselleen voi synnyttää eturistiriitoja ja heikentää luottamusta viranomaisviestinnän digitalisaation tasapuoliseen kehittämiseen. Riippumaton valvonta on keskeistä, jotta markkinoiden toiminta säilyy läpinäkyvänä, kilpailuneutraalina ja kansalaisten sekä palveluntarjoajien luottamus järjestelmään vahvistuu.

Kustannussäästötavoitteet ovat epärealistiset ilman yksityisten toimijoiden mukaantuloa

Hallituksen esityksessä todetaan, että säädösvalmistelun aikana on käynyt ilmi, ettei kaikilla lain soveltamisalaan kuuluvilla viranomaisilla ja julkista hallintotehtävää hoitavilla yksityisillä toimijoilla ole teknisiä valmiuksia lähettää tiedoksiantoja sähköiseen viestinvälityspalveluun.

Julkishallinnon organisaatioita on 5 348 kappaletta (lähde: Tutkihallinto.fi-sivusto). Suomi.fi-käyttötilastojen mukaan noin 384 organisaatiota käyttää Suomi.fi:tä, eli noin 4 900:lta julkishallinnon organisaatiolta puuttuu integraatio Suomi.fi-viesteihin. Datan perusteella kullakin organisaatiolla on keskimäärin 2,6 palvelua, joille sen pitää tehdä integraatio Suomi.fi:hin. Jos yhden integraation keskimääräiseksi kustannukseksi lasketaan maltillisesti arvioiden 5 000 euroa, nousevat arvioidut integraatiokustannukset, integraatiotavan mukaan, merkittävästi suuremmiksi kuin lakihankkeella julkiselle taloudelle tavoitellut 40 miljoonan euron säästöt.

Julkisen sektorin toimijat vastaavat itse Suomi.fi-viestien käyttöönottoon liittyvistä tulevista integraatiokustannuksista. Digi ensin -hankkeen tavoitteena olevien kustannussäästöjen toteutumista voitaisiin nopeuttaa hyödyntämällä jo olemassa olevia integraatioita yksityisiin digipostilaatikoihin. Tämä myös vähentäisi kustannuksia uusista integraatioista julkishallinnon organisaatioilta, joiden taloudellinen tilanne on usealla sektorilla niukka.

Posti korostaa, että viranomaisten digitaalisen viestinnän järjestämisessä tulee edistää avoimuutta, kilpailua ja käyttäjälähtöisyyttä. Toivomme, että hallintovaliokunta kannattaa mietinnössään lain voimaantulolle riittävää siirtymäaikaa, jonka aikana turvataan lähetettävien organisaatioiden kyvykyys hyödyntää digiposti-integraatioita sekä yksityisten markkinatoimijoiden osallistumismahdollisuudet uudistukseen. Selkeästi määritelty siirtymävaiheen rakenne ja kesto varmistaa, että digipostipalvelujen kehitys Suomessa etenee tasapuolisesti ja tehokkaasti, hyödyttäen sekä julkista sektoria että ennen kaikkea viestien saajia eli kansalaisia.

Tunnistautumisen sääntelylle ei riittäviä perusteluja

Posti katsoo, että lain tasolla ei tulisi ottaa kantaa tarkemmista vaatimuksista liittyen tunnistautumiseen, vaan viitata Traficomien kulloinkin voimassa oleviin määräyksiin ja ohjeistukseen vahvasta tunnistautumisesta. Näin ei rajoiteta tulevaisuuden innovaatioita tunnistautumisen osalta. Posti katsoo, että eIDAS-sääntelyn mukaiset digitaalisen identiteetin tunnistautumistavat on mahdollistettava vahvan tunnistautumisen välineenä, ei ainoastaan suomi.fi -tunnistautuminen.

Lisäksi esityksen mukaan oikeushallinnon viranomaisille ja tuomioistuimille tulisi jatkossa ilmoittaa vireillepanijan sekä muiden asian käsittelyyn liittyvien henkilöiden (esimerkiksi asiamies, vastaaja ja todistaja) henkilötunnus. Perustelujen mukaan henkilötunnuksen käsittely perustuisi tietosuojalain 29 §:ään, ja se olisi välttämätöntä lakisääteisten lainkäyttö- ja viranomaistehtävien hoidossa henkilön luotettavaa yksilöintiä ja sähköisen tiedoksiannon toimittamista varten. Kun henkilön yksilöimiseksi ei ole tähän mennessä tarvittu henkilötunnusta, sen keräämistä ei voida perustella sähköisen tiedoksiannon antamisella eli sillä, että julkisia varoja voidaan

säästää muuttamalla tiedoksiannot sähköisiksi. Tämä ei ole EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen sääntelyn valossa hyväksyttävä peruste velvoitteelle antaa henkilötunnus.

Postilain uudistamista jatkettava viipymättä markkinakehityksen myötä

Julksen sektorin ollessa merkittävä postipalveluiden käyttäjä, on viranomaismiestinnän muuttaminen otettava huomioon myös postin yleispalvelulle asetettavissa vaatimuksissa ja yleispalvelun rahoituksen järjestämisessä. Siksi Posti katsoo, että postilain uudistaminen on viipymättä kytkettävä mukaan Digi ensin -hankkeeseen. Postitoiminta on kilpailtua, avoimen markkinan liiketoimintaa ja on tärkeää, että postisääntely kohtelee kaikkia alan toimijoita tasavertaisesti ja mahdollistaa kannattavan liiketoiminnan harjoittamisen.

Kunnioittavasti,

Posti Group Oyj puolesta

Anna Storm

Johtaja, vastuullisuus ja yhteiskuntasuhteet

Päivi Rokkanen

Chief Compliance Officer